

KOULUKULJETUKSIA KOSKEVAT OHJEET JA PERIAATTEET

Tässä oppaassa esitellään ne periaatteet, joiden pohjalta koulukuljetukset Päijät-Hämeen kunnissa pääsääntöisesti järjestetään.

Koulukuljetukset toteutetaan perusopetuslain 32 §:n ohjeistusten mukaisesti.

Sisällys

1. Yleiset periaatteet	2
2. Lainsäädäntö.....	3
3. Palvelutason määrittely.....	4
3.1 Yleiset perusteet.....	4
3.2 Odotusajat	5
3.3 Kuinka haetaan koulukuljetusta, korvausta kuljetuksista tai muutosta kuljetuksiin	6
3.4 Tilausliikenteessä kuljetettavien oppilaiden luettelo	7
3.5 Järjestyksenpito	7
4. Liikenneturvallisuus	7
5. Koulukuljetusten pelisäännöt.....	8
5.1 Huoltajan muistilista.....	8
5.2 Koulukyytiläisen muistilista	9
5.3 Koulukuljettajan muistilista	9
6. Tiedottaminen	10
7. Muutoksenhaku.....	10
8. Yhteystiedot.....	11

1. Yleiset periaatteet

Päijät-Hämeen kuntien koulukuljetuksista vastaavat toimielimet ovat hyväksyneet koulukuljetuksia koskevat yleiset periaatteet ja ehdot, joiden täyttyessä kunta järjestää oppilaalle koulukuljetuksen.

Esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaiden varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin/asunnon ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun mennessään ja sieltä palatessaan. Koulukuljetukset järjestetään tai korvataan vain kodin ja koulun väliselle matkalle. Kunta järjestää koulukuljetuksen vain väestörekisteriin merkittyyn kodin osoitteeseen. Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää vain osalle matkasta. Matka, jonka oppilaan tulee varautua kulkemaan omin neuvoin, on pisimmillään omavastuumatkoina määritelty kilometriraja. Tilapäisestä asuin- tai hoitopaikasta ei yleensä järjestetä koulukuljetusta.

Pääperiaatteena koulukuljetusten järjestämisessä on turvallisuus, tasapuolisuus, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Kyydit pyritään järjestämään lyhyintä reittiä pitkin ja edullisinta kulkuneuvoa käyttäen. Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja.

Pääsääntöisesti koulukuljetuksissa käytetään tällöin aikatauluiltaan sopivaa linjaliikennettä. Tilausliikennettä ja erilliskuljetuksia käytetään tai huoltajille maksetaan saattoavustusta, jos:

- linjaliikenne puuttuu tai sen reitit ja aikataulut ovat koulukuljetukseen soveltumattomat
- oppilas ei pysty terveydellisistä syistä käyttämään linjaliikennettä.

Kunta ei vastaa erillisistä kuljetuksista huonoissa keliolosuhteissa. Tässä tapauksissa huoltajan vastuulla on päätös kouluun lähettämisestä. Ongelmatilanteessa kuljettaja ottaa yhteyttä kunnassa kuljetuksista vastaavaan viranhaltijaan tai virastoon. Kuljetuksista vastaava viranhaltija/virasto pyrkii tiedottamaan huoltajia.

Koulukuljetusten sujuminen kuljetusreitillä edellyttää oppilaiden olemista riittävän ajoissa (vähintään 5 min. ennen) sovituksessa noutopaikassa. Autoa tulee odottaa 15 minuuttia yli sovitun aikataulun, jonka jälkeen oppilas voi palata kotiin ja ottaa yhteyttä joko huoltajiin, kouluun tai kuljetuksista vastaavaan virastoon. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus kouluun on huoltajien vastuulla. Huoltajien kuuluu ilmoittaa kuljetuksista vastaavaan virastoon ja/tai kuljettajalle mikäli oppilas ei tarvitse jonakin päivänä kuljetusta.

HUOLTAJAN PITÄÄ ILMOITTA AINA, JOS LAPSI EI TARVITSE KOULUKYYTIÄ!

2. Lainsäädäntö

Perusopetuslaki (628/1998 sekä laki em. lain muuttamisesta)

32 §

”Jos perusopetusta, esiopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pidempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitetusta päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon.

Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista varten myönnettävä riittävä avustus. Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas lukuvuoden alkaessa on täyttänyt 13 vuotta saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Jos oppilas otetaan muuhun kuin POL 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.”

3. Palvelutason määrittely

3.1 Yleiset perusteet

Päijät-Hämeen kunnissa järjestetään esi- ja perusopetuksessa oleville oppilaille koulukuljetus esikouluun ja kouluun seuraavasti:

- Esiopetus ja luokat 1–9, jos **koulumatka on pidempi kuin viisi (5) kilometriä** ja omavastuuraja kävellen taksi- tai linja-autoreitin **varteen on viisi (5) kilometriä**.
- Jos 0–9. luokan oppilas anoo muuhun kouluun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun, kunta ei järjestä kuljetusta eikä vastaa kuljetuskustannuksista.
- Jos oppilas osallistuu **aamu- tai iltapäivätoimintaan**, koulun kerhotoimintaan tai muuhun vastaavaan, kunta **ei ole velvollinen** järjestämään kuljetusta eikä vastaamaan kuljetuskustannuksista.
- Teiden vaarallisuus** huomioidaan kuljetusten järjestelyissä.
- Koulumatkan vaarallisuus tai vaikeus määritellään tapauskohtaisesti. Koulumatkan rasittavuus oppilaalle arvioidaan **asiantuntijalausannon perusteella**. Poikkeukset kuljetusoikeuksiin myöntää koulukuljetuksista vastaava toimielin tai **viranhaltija**, jolle asia on delegoitu.
- Jos oppilaan vanhemmilla on yhteishuoltajuus, koulukuljetus myönnetään ainoastaan oppilaan **väestörekisteritietojen mukaiseen osoitteeseen lähikouluperiaate huomioiden**.
- Vieraskuntalaisen oppilaan koulukuljetusetuudesta** päätetään oppilaaksi ottopäätöksessä

Kunta voi tehdä omalla päätöksellään poikkeuksen vuosiluokka- tai vuosiluokkaryhmäkohtaisesti tai **pimeän vuodenajan osalta** edellä mainituista kilometrirajoista. Kunta voi määrittää omavastuuosuusmatkan enimmäispituuden vuosiluokittain tai vuosiluokkaryhmittäin. Esim. esioppilaat 1 km, 1–6 luokkalaiset 3 km, 7–9 luokkalaiset 4 km. Lisäksi kunta voi huomioida koulumatkaetuuden säilymisen esimerkiksi Harrastamisen Suomen mallin toimintaan (kerhotoiminta, AP/IP) osallistuvien osalta.

3.2 Odotusajat

Perusopetuslain 32 § mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. Kokonaisaikaa laskettaessa huomioidaan myös kävelyaika kuljetusreitinvarten. Oppilaan kilometriä kohti tarvitsema keskimääräinen kävelyaika on seuraava (Kuntaliiton laatima suositus kunnille):

ikävuosi	kävelyaika minuuttia
5	16
6	15
7	14
8	13
9	12,5
10	12
11	11,8
12	11,6
13	11,4
14	11,2
15	11
16	10,8

Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

3.3 Kuinka haetaan koulukuljetusta, korvausta kuljetuksista tai muutosta kuljetuksiin

Terveydellisiin syihin perustuvaa koulumatkan järjestämistä tai koulumatkan kulujen korvausta haetaan oman koulun kautta koulukuljetuksista vastaavalta viranhaltijalta. Hakemuksen perusteluna tulee olla asiantuntijalausunto, josta ilmenee ajanjakso koulukuljetuksen tarpeellisuudesta sekä esitys kuljetusmuodosta (esim. tarvitsee erilliskuljetuksen). Päätöksen tekee koulukuljetuksista vastaava viranhaltija/toimielin. Määräaikainen koulukuljetus myönnetään vasta huoltajan esitettyä asiantuntijalausunnon koululla tai virastolla koulukuljetuksista vastaavalle viranhaltijalle.

Asiantuntijalausunnosta pitää ilmetä selkeästi:

- kuljetustarpeen syyt ja perustelut
- mille ajanjaksolle kuljetuksen järjestämistä suositellaan
- millä kuljetusvälineellä asiantuntija suosittelee kuljetuksen tapahtuvan.

Huomioon otetaan vain oppilasta hoitavan julkisen erikoissairaanhoidon/sairaalan/terveyskeskuslääkärin tai neuvola- tai koululääkärin ja koulupsykologin tai lapsen asioita käsittelevän muun asiantuntijan lausunto. Yksityislääkärin tai yksityisen psykologin lausuntoa ei hyväksytä.

Huoltajan hankkimat asiantuntijalausunnot on toimitettava joka lukuvuosi joko hakemuksen mukana tai sovittaessa erillisesti toimitettuna kuljetuksista vastaavalle viranhaltijalle hyvissä ajoin ennen seuraavan lukuvuoden alkamista, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuja.

Oppilaan erityisen tuen päätös ei automaattisesti oikeuta kuljetukseen.

Sairauden tai tapaturman takia kuljetus voidaan myöntää lääkärintodistuksessa mainituksi ajaksi. Kunta ei järjestä eikä korvaa oppilaiden terapiakuljetuksia.

Koulumatkan järjestämistä tai koulumatkakulujen korvaamista haetaan jokaiselle lukuvuodelle erikseen, mikäli koulumatka on alle kunnassa päätettyjen koulumatkarajojen. Päätös tehdään lukuvuodeksi kerrallaan. Erikoistapauksissa, kuten terveystieteiden syiden perusteella tapahtuvissa kuljetuksissa, voidaan kuljetus järjestää tai korvata lyhyemmäksi ajaksi.

Liikenteen vaarallisuuteen perustuvat päätökset tekevät koulukuljetuksista vastaava viranhaltija/toimielin.

Kunta voi päättää mahdollisesta huoltajalle maksettavasta saattoavustuksesta tai korvauksesta.

3.4 Tilausliikenteessä kuljetettavien oppilaiden luettelo

Opetuksen järjestäjän tulee antaa luettelo kuljetettavista oppilasta kuljetuksen suorittajalle. Luettelo tulee olla autossa kuljetusten aikana ja se päivitetään tarvittaessa. Opetuksen järjestäjä maksaa vain luetteloon merkittyjen koululaisten kuljetuksesta. Muiden kuljettaminen on kielletty, ellei siitä tilaajan kanssa ole erikseen sovittu tai kyseessä ole kaikille yleinen joukkoliikenne.

Kunta päättää ilman koulumatkaetuutta olevien oppilaiden mahdollisuuksista käyttää koulukuljetuksia sekä heiltä, niistä mahdollisesti perittävistä maksuista.

3.5 Järjestyksenpito

Kuljettajan on huolehdittava yleisestä järjestyksestä ajon aikana ja että oppilas matkustaa turvavyö kiinnitettynä. Mikäli oppilas ei kehotuksista huolimatta kiinnitä turvavyötä tai muuten vaarantaa järjestyksenpidon autossa, kuljettaja ottaa ensisijaisesti yhteyttä kouluun, huoltajiin tai koulukuljetuksista vastaavaan viranhaltijaan matkan jatkamiseksi.

Mikäli kuljetuksen aikana on vakavia järjestyshäiriöitä, kuljettaja voi ottaa yhteyttä myös poliisiin.

4. Liikenneturvallisuus

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulukuljetuksessa mukana olevien oppilaiden huoltajat vastaavat siitä, että oppilas pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin.

Oppilas on koulun vastuulla autosta noususta kouluun ja koulun päättymisestä autoon nousuun.

Liikennöitsijöiden vastuu kattaa oppilaiden autoon noususta kotipysäkille ja kotipysäkiltä koulun pysäkille jättämiseen.

Koulukuljetuksista vastaava viranhaltija/toimielin tiedottaa poikkeustapauksista edelleen kouluille, liikennöitsijöille tai kotiin. Kaikki tahot käyttävät tarvittaessa suoraa tiedottamista (huoltajat, koulu, liikennöitsijät ja koulukuljetuksista vastaava virasto).

- Erilliskuljetuksessa koulukuljetusauto on merkittävä edessä sekä takana omalla kilvellä, jonka voi korvata taksissa valaistulla koulukyytikuvulla.
- Oppilaiden ja kuljettajan tulee käyttää turvavyötä koulukuljetuksessa.
- Kuljetuksissa noudatetaan tieliikennelain koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta.
- Kuljettaja vastaa turvallisuusjärjestelyistä sekä järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä, jota sovelletaan myös erilliskuljetuksiin.
- Alkolukon käyttö on pakollinen varhaiskasvatus- ja koulukuljetuksissa.

5. Koulukuljetusten pelisäännöt

Oppilas julkisen liikenteen matkustajana

Oppilas voi vaikuttaa sekä omaan että kanssamatkustajien turvallisuuteen myös koulukyydin ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät myöskään saa häiritä muita matkustajia. Kyydin odotteluun ja siitä poistumiseen liittyy monia riskejä.

5.1 Huoltajan muistilista

- Ilmoita koulukuljetuksista vastaavalle viranhaltijalle, kouluun tai autonkuljettajalle oppilaan sairastumisesta tai muista poissaoloista, ettei auto aja turhia reittejä.
- Ilmoita kuljetustarpeiden muutoksista hyvissä ajoin, viimeistään kaksi (2) viikkoa ennen, jotta muutokset ja tiedotus saadaan ajoissa tehtyä.
- Huolehdi, että oppilas on ajoissa odotuspaikalla.
- Ilmoita autonkuljettajalle tai kuljetuksista vastaavaan virastoon kuljetuksiin liittyvistä terveydentilaa koskevista asioista (esim. allergiat, pahoinvointi).
- Keskustele oppilaan kanssa pysäkillä ja autossa käyttäytymisestä.
- Liikennöitsijä ja oppilaan huoltajat sekä oppilas sopivat keskenään yhteistyössä koulun kanssa autolle lapsen tahallisesti aiheuttamista vahingoista tai sotkemisesta. Kunta ei ole korvausvelvollinen.
- Kuljetuksista vastaavat viranhaltijat päättävät pysäkin/nouto-jättöpisteen paikan.
- Tarkista, että oppilaan ulkoiluvaatteissa on heijastimet.
- Kunta maksaa ensimmäisen bussikortin. Mikäli kortti häviää tai rikkoutuu, peritään uudesta kortista maksu.
- Kuljettajalta voi kysyä autoon jääneitä tavaroita.
- Talvitapahtumia varten saa autossa kuljettaa liukureita, suksia ja luistimia.

5.2 Koulukyytiläisen muistilista

- Odota kyytiä pysäkillä tai sovitussa paikassa, ei ajoradalla.
- Ole sovitussa noutopaikassa riittävän aikaisin (vähintään 5min. ennen).
- Autoa tulee odottaa 15 minuuttia yli sovitun ajan.
- Ota rahat tai matkalippu esille jo autoon noustessa.
- Huolehdi saamastasi bussikortista ja ilmoita välittömästi koululle, jos kortti katoaa tai vahingoittuu.
- Tervehdi kuljettajaa.
- Odota vuoroasi, älä ryntää autoon.
- Anna vanhuksille ja vammaisille aina istumapaikka.
- Käytä turvavyötä ja noudata muitakin turvallisuuteen liittyviä ohjeistuksia.
- Auton liikeyssä pysytään omilla paikoilla. Vasta pois jäädessä siirrytään vähän ennen pysäkkiä oven eteen.
- Jos voit pahoin, ilmoita tai pyydä kaveriasi ilmoittamaan siitä kuljettajalle.
- Tarkista, ettet unohtanut mitään autoon.
- Autoon ei saa mennä eikä siitä saa poistua liikenteen puolelta.
- Odota, että auto on lähtenyt pysäkiltä ja näet joka suuntaan, ennen kuin lähdet ylittämään ajorataa.
- Hämärän ja pimeän aikaan käytä aina heijastinta.
- Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulukuljetuksen aikana

5.3 Koulukuljettajan muistilista

- Aja odotusalueelle rauhallisesti.
- Ota lapset kyytiin ja jätä sovitussa paikassa.
- Tarkista, että lapset ovat kyydissä ja turvavöissä ennen kuin lähdet.
- Huolehdi, että autoon siirtyminen ja siitä poistuminen tapahtuu turvallisesti, rauhallisesti ja kiireettä.
- Kuljettaja vastaa lasten turvallisuudesta kuljetuksen aikana

- Pidä huoli sovituista asioista (ylimääräiset, ennalta sovitut kyydytykset, sovitut reitit, sovitut ajat kotiinkuljetuksissa).
- Ilmoita turhat ajot koulukuljetuksista vastaavalle viranhaltijalle.
- Pyri olemaan täsmällinen aikatauluissa ja huomioi kelivara.
- Muista liikennesäännöt ja liikennekäyttäytyminen.
- Muista, että olet oheiskasvattaja, käyttäytymisesi ja kielenkäyttösi on oltava ystävällistä ja asiallista.
- Muista, että erityistä tukea tarvitsevat oppilaat tarvitsevat erityishuomiota.
- Jos kuljetuksissa esiintyy ongelmia, ota yhteyttä ensin koulun opettajiin tai koulukuljetuksista vastaavaan virastoon, tarpeen vaatiessa myös lapsen huoltajiin.
- Kuljettajan on käytettävä turvavyötä koulukuljetuksissa.
 - Kuljetusliike vastaa siitä, että lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikosrekisteri on esitetty.
 - Huolehdi terveyteen liittyvien ohjeistusten ja viranomaismääräysten noudattamisesta.
 - Oppilas- ja perhetiedot ovat salaisia. Salassapito koskee myös kuljettajaa.

6. Tiedottaminen

Koulut käyvät kuljetusjärjestelyjä läpi yhdessä kuljetusoppilaiden/huoltajien kanssa. Koulukuljetusasioista tiedotetaan Wilman tai koulukuljetusjärjestelmän kautta.

Kuljetuseriaatteet ovat kunnan nettisivuilla, jossa ne ovat kaikkien luettavissa. Koulukuljetuksista vastaava viranhaltija, huoltajat, autoilijat ja koulut tiedottavat tarvittaessa kaikkia osapuolia.

7. Muutoksenhaku

Jos olet tyytymätön

- kuljetusjärjestelyihin, ota yhteyttä kouluun tai koulukuljetuksista vastaavaan viranhaltijaan.
- kuljetuseriaatteisiin, vastuullinen toimielin käsittelee muutokset.
- kuljetuspäätökseen, valituksen käsittelee Hämeenlinnan hallinto-oikeus.

8. Yhteystiedot

Tähän lisätään kunnan koulukuljetuksista vastaavien yhteystiedot

Liikennöitsijöiden yhteystiedot